

Simposi Internacional sobre el Català al Segle xx: Balanç de la situació i perspectives (Barcelona, octubre de 2007). – Durant els dies 24, 25 i 26 d'octubre de 2007 tingué lloc a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans a Barcelona un important col·loqui científic organitzat per la Secció Filològica i coordinat per Francesc Vallverdú. Aquestes jornades acadèmiques, programades dins els actes commemoratius del centenari de l'IEC, reuniren més d'un centenar d'experts.

El propòsit d'aquest Simposi era no solament aplegar les dades i les referències més fiables de tots els territoris de llengua catalana en el segle xx fins a l'actualitat, sinó també valorar-les adequadament, per tal d'aprofundir-ne el coneixement i així poder afrontar amb les millors condicions els reptes del segle XXI. D'entrada, podem afirmar que el Simposi complí amb escreix aquestes expectatives, ja que les ponències foren totes interessants, riques en dades i referències, rigoroses en les valoracions i fins i tot oportunes en les propostes d'actuació. Tots els ponents coincidiren a remarcar que la normalització lingüística de la llengua catalana, iniciada amb tanta embranzida i entusiasme a les primeres dècades del segle passat, fou frenada, parcialment, per la dictadura de Primo de Rivera, i, més tard, violentament per la dictadura del general Franco, amb un propòsit deliberat de genocidi lingüístic. En concret, totes les dades demolingüístiques, com a base de partida, foren analitzades i valorades per Joaquim Torres, i aquest panorama fou completat per Isidor Marí en la seva ponència, centrada en la nova immigració, en la qual va proposar d'entendre la integració immigrant com a compromís bilateral. Tot seguit va intervenir el jurista Jaume Vernet, el qual assenyala que, si bé en el capítol de l'oficialitat lingüística existia un procés de millora legislativa en la major part de territoris, subsistien molts entrebancs polítics per exercir els drets lingüístics. El món de l'educació fou examinat per tres especialistes: Joan Perra féu una síntesi històrica de l'educació infantil i primària arreu del domini lingüístic i apuntà com a punts clau per al futur els nivells de coneixement de la llengua, l'atenció al professorat i el repte del multilingüisme; Ernest Querol s'ocupà de l'educació secundària i la formació professional, tot posant en relleu les grans diferències que hi ha entre els diversos territoris; i Josep M. Bricall tractà de l'ensenyament universitari i la recerca, posant un èmfasi especial en l'ús de l'anglès com a llengua franca de la ciència. L'ús del català en àmbits mediàtics, culturals i socials fou examinat per tres altres especialistes: Josep Gifreu féu una aprofundida anàlisi dels mitjans de comunicació (premsa diària, ràdio, televisió, Internet) per concloure que en l'espai català hi havia cinc punts febles (entre els quals la inexistència de coordinació entre tots els territoris) i cinc punts forts (entre els quals un ampli consens social sobre la política lingüística aplicada als mitjans de comunicació); Francesc Parcerisas, després de fer una detallada explicació de les vicissituds del llibre al llarg del segle xx, destacà el brillant moment actual, però sense oblidar les greus febleses (per exemple, la poca difusió i l'analfabetisme tècnic d'alguns potencials lectors), i acabà referint-se al teatre i a altres indústries culturals; i Joan Solé Camardons, que s'ocupà de l'ús del català en el món socioeconòmic i associatiu, posà en relleu que, si bé en el primer cas s'han fet avenços importants sobretot a Catalunya, hi ha mancances molt evidents; en canvi, en la xarxa associativa el català és molt present en quasi tots els territoris. En una altra sessió, es tractà el tema de la normativització del català: Joan Martí i Castell, centrant-se en la dicotomia unitat/variació i el paper de l'IEC, advertí dels perills d'una ruptura suïcida i destacà la tasca de Fabra i l'IEC com a fonamentals; i Maria Teresa Cabré, que tractà de qüestions lèxiques generals i d'onomàstica i terminologia, féu una detallada anàlisi de tots aquests camps. A continuació, el professor de la Universitat de Perpinyà, Michel Leiberich féu un documentat recorregut històric pels pensaments europeus dels segles XVIII i XIX i concloué que els nacionalismes d'Estat sempre són potencialment perillosos i que l'espai lingüístic dels Països Catalans és un projecte viable i legítim. Finalment, el professor de la Universitat de Viena, Georg Kremnitz, féu una anàlisi del segle xx des del punt de vista sociolingüístic, destacant que el dret d'expressar-se en la llengua pròpia és més acceptat ara que no pas fa cent anys.

L'últim acte del Simposi fou una taula rodona sobre l'ús interpersonal del català en quatre territoris del domini lingüístic: Emili Boix Fuster (UB) es referí al cas de Catalunya, Joan Melià (UIB) al de les Illes, Brauli Montoya (UA) al del País Valencià i Joan Peytaví (UP) al de la Catalunya del Nord. Malgrat les diferències evidents entre els quatre territoris, els participants del sud dels Pirineus coincidiren a destacar el predomini de l'adaptació al castellà en les converses interpersonals i les propostes per enfrontar aquest problema foren diverses.

Com a prova de l'enorme interès que despertaren els seus debats es poden adduir les diverses peticions que reberen els organitzadors per difondre amb suport informàtic les seves ponències, abans de la seva divulgació oficial, entre les publicacions commemoratives del centenari de l'IEC.

FRANCESC VALLVERDÚ
Institut d'Estudis Catalans